

PWYLLGOR	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD	5 MAI 2016
TEITL	ADRODDIAD Y GWEITHGOR GWELLA RHEOLAETHAU
PWRPAS YR ADRODDIAD	ADRODD AR Y CYFARFOD A GYNHALIWYD AR 7 EBRILL 2016
AWDUR	JOHN PUGHE ROBERTS, CADEIRYDD Y PWYLLGOR ARCHWILIO
GWEITHREDIAD	DERBYN YR ADRODDIAD AC YSTYRIED YR ARGYMHELLION

---

1. CYFLWYNIAD

1.1 Cyflwynwyd crynodebau gweithredol 15 o adroddiadau i gyfarfod y Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar 11 Chwefror 2016, sef adroddiadau oedd wedi eu rhyddhau'n derfynol rhwng 1 Tachwedd 2015 hyd at 31 Ionawr 2016. Derbyniodd 4 o'r adroddiadau hyn farn 'C'.

2. CYFARFOD Y GWEITHGOR

2.1 Cynhaliwyd cyfarfod y Gweithgor ar 7 Ebrill 2016 gyda Chadeirydd y Pwyllgor a'r Cynghorwyr Angela Russell a Tom Ellis, Luned Fôn Jones, Rheolwr Archwilio a Mair Williams, Uwch Archwiliwr yn bresennol.

2.2 Yr adroddiadau a dderbyniodd sylw'r Gweithgor oedd:

TEITL	ADRAN	GWASANAETH	BARN
Canolfan Hamdden Arfon	Economi a Chymuned	Hamdden	C
Cartref Plas y Don	Oedolion, Iechyd a Llesiant	Preswyl a Dydd	C
Cartref Plas Hedd	Oedolion, Iechyd a Llesiant	Preswyl a Dydd	C
Cynnal a Chadw Adeiladau a Safleoedd	Priffyrdd a Bwrdeistrefol	Fflyd	C

2.3 Mynychodd swyddogion perthnasol i drafod yr adroddiadau unigol.

2.4 Canolfan Hamdden Arfon

2.4.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Cadarnhaodd y Rheolwr ar Ddyletswydd eu bod yn cynhyrchu adroddiadau misol perthnasol ar gyfer y ganolfan. Gwelwyd bod adroddiadau "Point of sales Transactions - Cancelled" wedi eu cynhyrchu yn ogystal ag adroddiadau "Record Refunded". Wrth archwilio sampl o dri mis ar draws y flwyddyn ariannol 2014/ 15 gwelwyd bod adroddiadau mis Chwefror a Gorffennaf 2015 ar gael, ond nid oedd modd darganfod rhai 2014 ar ddiwrnod yr archwiliad.

Archwiliwyd sampl o bedwar 'Cais i Logi Cyfleusterau' yn y Ganolfan. Wrth archwilio'r ceisiadau gwelwyd nad oedd rhif anfoneb na dyddiad wedi eu nodi ar y ceisiadau ac oherwydd hyn roedd yn anodd darganfod yr anfoneb gywir i gyd fynd â'r 'Cais i logi Cyfleusterau'.

Derbyniwyd manylion dyledwyr y Ganolfan gan y Gwasanaeth Refeniw a gwelwyd bod cyfanswm y dyledion yn £19,637.10 ar 08/06/2015. Mae'r cyfanswm yma yn deillio o nifer o ddyledwyr unigol (35).

Bydd gwybodaeth a thelerau debyd uniongyrchol cwsmeriaid yn cael eu cadw mewn ffeil yn y Ganolfan. Nid yw'r wybodaeth yma yn cael ei gadw dan glo, ond yn hytrach fe'i cedwir ar silff yn ystafell gefn sydd tu ôl i'r dderbynfa. Golyga hyn bod yna risg y gall gwybodaeth bersonol fynd i'r dwylo anghywir wrth beidio cadw'r wybodaeth yn ddiogel.

Caiff offer ei farcio yn y Ganolfan yn rheolaidd. Fodd bynnag, nid oes cofnod ffurfiol o ba offer sydd wedi eu marcio na gyda pha gyfeirnod mae'r offer wedi eu marcio. Dylid ystyried rhoi'r wybodaeth yma ar restr eiddo'r Ganolfan fel ei bod yn bosibl dilyn trywydd yr offer pe bai unrhyw beth yn cael ei ddwyn.

Mae yna drefniadau anwytho staff mewn bodolaeth yn y Ganolfan. Bydd y wybodaeth yma yn cael ei cadw ar gynllun hyfforddiant personol yr unigolyn yn swyddfa'r Rheolwr Ardal. Wrth archwilio sampl o becynnau anwytho staff gwelwyd ei bod yn orfodol i staff ddarllen a deall y polisi iechyd a diogelwch sydd wedi ei gynnwys yn y pecyn anwytho. Fodd bynnag, yn y sampl o ddau becyn anwytho staff archwiliwyd gwelwyd nad oeddynt wedi arwyddo a dyddio i gadarnhau eu bod wedi darllen y polisi.

Nid oedd cofnod ffurfiol o wiriadau ar lefel stoc y nwyddau cymorth cyntaf ar gael fel tystiolaeth ar gyfer yr archwiliad. Mynegodd y Rheolwr ar Ddyletswydd eu bod am gynhyrchu ffurflen newydd ar gyfer cynnal gwiriadau lefel stoc cymorth cyntaf. Yn dilyn yr archwiliad derbyniodd yr archwiliwr gopi o'r ffurflen newydd a gynhyrchwyd ym mis Medi 2015. Fodd bynnag, gwelwyd nad oedd wedi ei harwyddo yn briodol.

Mae'r Ganolfan yn cadw adroddiadau digwyddiad ar gyfer cofnodi manylion damweiniau a ddigwyddir yn y Ganolfan yn ogystal â chwblhau ffurflenni HS11 ar gyfer damweiniau difrifol. Ni chedwir yr adroddiadau digwyddiad na'r ffurflenni HS11 dan glo. Golyga hyn bod risg i wybodaeth bersonol am unigolion gyrraedd y dwylo anghywir.

Gwelwyd bod sylweddau niweidiol yn cael eu cadw yn y "Plant Room" yn y Ganolfan. Fodd bynnag, gwelwyd nad oedd yr ystafell hon yn cael ei chloi yn ystod y dydd ond gyda'r nos. Golyga hyn bod risg i unigolion/aelodau o'r cyhoedd yn cael eu niweidio petaent yn mynd i'r ystafell.

Mae taflenni COSHH yn bresennol yn y "Plant Room" lle cedwir y sylweddau ar gyfer y pwll nofio ac fe'i cedwir mewn ffeil. Cwblhawyd yr asesiad diwethaf yn 2013 ac fe nodir ar y dogfennau COSHH yn y Ganolfan nad yw'r asesiad nesaf i gymryd lle hyd Rhagfyr 2018. Ymddengys bod hyn yn gyfnod hir heb asesiad.

- 2.4.2 Croesawyd Guto Williams, Rheolwr Ardal Caernarfon/Nantlle a David Wood, Rheolwr Busnes ac Ansawdd i'r cyfarfod i drafod archwiliad Canolfan Hamdden Arfon.
- 2.4.3 Cyflwynwyd crynodeb o ddarganfyddiadau'r archwiliad gan y Rheolwr Archwilio. Amlinellodd y prif feysydd o wendidau sef diffyg i gofnodi manylion cyflawn ar y ffurflenni 'Cais i Logi Cyfleusterau'; lefel y dyledion; trefniadau storio stoc peiriannau arlwyo a'r risg gyda dogfennaeth a'r posibilrwydd o wybodaeth bersonol am unigolion gyrraedd y dwylo anghywir.
- 2.4.4 Eglurodd Rheolwr Ardal Caernarfon/Nantlle ei fod yn newydd i'r swydd ar adeg yr archwiliad a'i fod yn cytuno gyda nifer helaeth o'r argymhellion a bod yr adroddiad wedi bod o gymorth iddo wybod beth oedd angen ei wneud ac i sefydlu trefniadau newydd.
- 2.4.5 Mynegodd o safbwynt y dyledion, bod oddeutu gwerth £10k yn ymwneud â'r cafffi a thu hwnt i reolaeth y Ganolfan ond bod tîm o ddau erbyn hyn yn gyfrifol am olrhain dyledion y ganolfan. Ymholodd aelod a oedd trefniant i atal y rhai sydd â dyledion rhag defnyddio cyfleusterau'r Ganolfan. Eglurodd y Rheolwr Ardal nad ydynt yn caniatáu defnydd i'r rhai sydd mewn dyled a bod y swyddogion yn wybyddus o bwy yw'r dyledwyr.
- 2.4.6 Mynegodd y Rheolwr Ardal Caernarfon/Nantlle o safbwynt y diffyg i gadw gwybodaeth dan glo fel yr amlygwyd yn yr adroddiad, bod mynediad i'r swyddfa y tu hwnt i'r dderbynfa yn gyfyngedig i staff y dderbynfa, y Rheolwr a'r Rheolwr ar Ddyletswydd yn unig.
- 2.4.7 O safbwynt stoc y peiriannau arlwyo, dywedodd y Rheolwr Ardal Caernarfon/Nantlle bod trefniadau wedi eu sefydlu a bellach mewn lle.
- 2.4.8 Eglurodd y Rheolwr Archwilio y bydd archwiliad dilyniant yn cael ei gynnal yn y chwe mis nesaf ac mai ymweliad dirybudd y bydd bryd hynny a fyddai yn rhoi gwir ddarlun o'r sefyllfa. Croesawyd hyn gan y swyddogion.

2.4.9 Mynegodd Aelod bwysigrwydd bod yr holl staff, ac yn benodol y rheolwyr ar ddyletswydd yn ymwybodol o'r trefniadau ac ymhle y cedwir yr amrywiol ddogfennau/ffurflenni.

2.4.10 **Diolchwyd i'r Rheolwr Ardal Caernarfon/Nantlle a'r Rheolwr Busnes ac Ansawdd am fynychu'r cyfarfod ac am egluro'r camau gweithredol sydd wedi eu cymryd ers rhyddhau'r adroddiad i liniaru'r risgiau a adnabuwyd.**

2.5 Plas y Don, Pwllheli

2.5.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Yn ystod yr archwiliad darganfuwyd enghreifftiau o ymarfer da mewn rhai o drefniadau'r Cartref. Fodd bynnag, ymddengys bod enghreifftiau o weithredu yn groes i drefniadau gweinyddol y Cyngor ac o ganlyniad i'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol.

Mae'n ofynnol bod y taflenni 'Cofnod o Arian Preswlydd' yn cael eu llofnodi gan ddau berson ar gyfer pob gwariant o arian poced y preswylwyr. Roedd dau achos ble mai ond un person oedd wedi arwyddo'r daflen. Ni welwyd derbynebau i gefnogi pob gwariant oedd wedi ei gofnodi ar y cardiau. Nid oedd y balans rhedegol yn gywir ar ddau allan o 5 o'r taflenni 'Cofnod o Arian Preswlydd'.

Cymerwyd sampl o daflenni 'eitemau personol' o Gynlluniau Gofal 3 o'r preswylwyr a'u gwirio. Nid oedd y ffurflenni wedi eu dyddio na'u llofnodi i gadarnhau eu cynnwys.

Gwiriwyd cyfrif imprest y cartref ar gyfer 2014/15 a gwelwyd bod ceisiadau am ad-daliad wedi eu gwneud ym mis Tachwedd a Rhagfyr 2014 ac ym mis Ionawr 2015 a gwelwyd ar y tri achlysur eu bod dros y lefel gwariant a ragbennwyd.

Mae'r cartref yn cofnodi ar daflen pryd a phwy sydd wedi archebu'r feddyginiaeth, gwirio presgripsiwn a gwirio'r feddyginiaeth a dderbynnir. Nid oedd cofnod cyflawn ar gyfer y feddyginiaeth a archebwyd ym mis Mawrth ac Ebrill 2015.

Mae'n ofynnol bod dau aelod o staff yn cofnodi eu bod wedi derbyn y feddyginiaeth ar y daflen MAR (Medication Administration Record). Gwiriwyd sampl o 5 taflen MAR a gwelwyd bod dau lofnod derbyn ar gyfer meddyginiaeth ar 4 o'r taflenni yma.

Eglurwyd fel rhan o reoli sicrwydd ansawdd y cartref, mae swyddog annibynnol yn ymweld â'r cartref yn gyfnodol i wirio trefniadau meddyginiaeth y Cartref. Ar adeg yr archwiliad nid oedd trefniadau'r cartref yn dderbyniol, gyda phwyntiau gweithredu wedi eu nodi fel materion brys. Mae trefniadau ar gyfer ail ymweld â'r Cartref i gynnal adolygiad annibynnol pellach wedi ei gynllunio er mwyn sicrhau bod trefniadau yn gwella.

2.5.2 Croesawyd Meinir Jones, Rheolwr Plas y Don ac Elen Jones, Rheolwr Ardal Meirionnydd, o'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant i'r cyfarfod.

- 2.5.3 Eglurodd y Rheolwr Archwilio bod yr archwiliad wedi ei gynnwys yn y Cynllun Archwilio yn sgil y penderfyniad i archwilio'r cartrefi preswyl mewn cylch o dair blynedd. Dywedodd bod y trefniadau ariannol o safbwynt gweithdrefnau archebu a phrosesau gweinyddol meddyginiaeth yn broblemus ond pwysleisiodd nad oedd derbyn barn "C" ar y trefniadau hyn yn golygu o reidrwydd bod ansawdd y gofal yn wael.
- 2.5.4 Mynegodd Rheolwr Ardal Meirionnydd, bod Meinir Jones, Rheolwr Plas y Don yn reolwr newydd a bod llawer o faterion angen eu cyfarch yn y Cartref pan gychwynnodd yn y swydd ond ei bod wedi rhoi sylw i nifer ohonynt ar unwaith.
- 2.5.5 Eglurodd Rheolwr Plas y Don bod llawer o broblemau wedi bodoli o safbwynt gweinyddu meddyginiaeth a bod adolygiad wedi ei gynnwys ar sail fisol hyd y gwelwyd bod y trefniadau wedi gwella. Eglurwyd bod Dirprwy Rheolwr Plas Hafan wedi cynorthwyo ym Mhlas y Don am gyfnod o dri mis. Ymholodd Aelod faint o staff sydd yn gymwys i ddyroddi meddyginiaeth. Atebodd Rheolwr Plas y Don bod oddeutu 12-15 o staff (yn cynnwys y staff nos) yn gymwys ar hyn o bryd.
- 2.5.6 Mynegodd y Rheolwr Ardal bod gorwariant ar gyllideb 'Gweithwyr' a bod hynny o ganlyniad i ymddeoliadau cynnar. Hefyd, ategodd nad oedd darpariaeth briodol yn y gyllideb ar gyfer gwasanaethu'r gwelyau, cadeiriau olwyn, teclynnau codi a.y.b. sydd yn ofynnol yn unol â gofynion Iechyd a Diogelwch. Eglurodd hefyd y gall yr elfen gwasanaethu ar gyfer rhai offer fod ynghlwm â'r pryniant. Eglurodd hefyd bod gwaredu gwastraff clinigol yn gostus.
- 2.5.7 Pwysleisiodd y Rheolwr Archwilio ei bod yn hanfodol bod trefniadau cadarn mewn lle ar gyfer cofnodi eitemau personol y preswylwyr ynghyd â sicrhau bod derbynneb i gefnogi unrhyw wariant o'u harian personol. Eglurodd y Rheolwr Ardal bod Rheolwr Plas y Don wedi ail-edrych ar y cynlluniau gofal oedd mewn lle ac erbyn hyn fod gan pob preswlydd Weithiwr Allweddol sy'n gyfrifol am gadw rhestr eiddo personol, a thynnu a chadw lluniau o'r eitemau.
- 2.5.8 Ymholodd aelod beth wnaethpwyd yn sgil yr argymhelliad i wella'r trefniadau ar gyfer cadw allweddîr ystafell feddyginiaeth. Mynegodd Rheolwr Plas y Don bod y mater wedi derbyn sylw'n syth yn dilyn rhyddhau'r adroddiad drafft a bod mynediad at feddyginiaeth bellach wedi ei gyfyngu.
- 2.5.9 Dywedodd Rheolwr Ardal Meirionnydd ei bod yn gwerthfawrogi'r cydweithio gydag Archwilio Mewnol a bod hynny yn bositif iawn.
- 2.5.10 Esboniodd y Rheolwr Archwilio bod y rhaglen archwilio ar gyfer cartrefi preswyl wedi ei haddasu ac y caiff ei dilyn ar gyfer archwiliadau a gynhelir yn 2016/17. Dywedodd y bydd llai o bwyslais ar elfennau megis rhestr stoc a chynnal gwiriadau stoc er mwyn gallu rhoi mwy o sylw i faterion megis hyfforddiant perthnasol a gweinyddiaeth meddyginiaeth.
- 2.5.11 Diolchwyd i Reolwr Plas y Don a Rheolwr Ardal Meirionnydd am egluro'r sefyllfa gyfredol, y r trefniadau sydd eisoes yn weithredol a'r rhai sydd ar y gweill i wella gweithdrefnau.**

2.6 Plas Hedd, Bangor

2.6.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Yn ystod yr archwiliad darganfuwyd enghreifftiau o ymarfer da mewn rhai o drefniadau'r Cartref. Fodd bynnag, ymddengys bod enghreifftiau o weithredu yn groes i drefniadau gweinyddol y Cyngor ac o ganlyniad i'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol.

Roedd gwariant y cartref yn fwy na'r gyllideb a osodwyd yn ystod y flwyddyn ariannol 2014/15 yn y meysydd canlynol: gweithwyr; eiddo; trafndiaeth; a gwasanaethau a chyflenwadau oherwydd rhesymau amrywiol megis salwch a gwyliau staff cytundebol yn arwain i orfu cyflogi staff achlysurol.

Detholwyd sampl o bymtheg anfoneb ac nid oedd archeb ynghlwm â 6 ohonynt. Nid oedd cost amcangyfrif wedi ei nodi ar yr archebion arhosol yn y sampl.

Cymerwyd sampl o daflenni 'eitemau personol' o Gynlluniau Gofal 4 o'r preswylwyr a'u gwirio yn erbyn rhestr y Rheolwr o eitemau personol y preswylwyr. Nid oeddynt yn cyd-fynd. Nid oedd y ffurflenni yn y Cynlluniau Gofal wedi eu dyddio na'u llofnodi i gadarnhau eu cynnwys.

Nid oedd cofnodion cyfrif mwynderau'r cartref yn gyflawn. Roedd rhai o'r archebion wedi eu cwblhau ar yr un diwrnod y derbyniwyd yr anfoneb. Oni bai am achosion brys, dylid sicrhau bod archeb yn cael ei pharatoi a'i hawdurdodi'n briodol i sicrhau bod trywydd archwilio digonol yn bodoli. Nid oedd y rhestr eiddo yn hollol gyfredol gan fod rhai eitemau wedi cael eu symud o'r ystafelloedd. Nid oedd y Cartref yn defnyddio trefn o farcio'r offer/dodrefn a brynwyd ychwaith.

Gwelwyd bod côd anghywir wedi ei gofnodi ar gais ad-daliad imprest (TR24). Nid oedd pob un o'r ffurflenni taleb arian mân (TR24b) a ddefnyddir ar gyfer gwariant heb dderbynneb swyddogol wedi eu hawdurdodi.

Nid oedd oriau gwyliau staff wedi eu cyfrifo'n gywir ym mhob achos ac o ganlyniad roedd sawl aelod o staff yn deilwng i fwy o oriau gwyliau nag oeddynt yn eu cael. Amlygwyd dau achos lle nad oedd y gwyliau wedi eu cofnodi'n gywir.

Mae'r cartref yn cofnodi ar daflen, pryd a phwy sydd wedi archebu meddyginiaeth, gwirio'r presgripsiwn a gwirio'r feddyginiaeth wrth ei dderbyn. Nid oedd y daflen wedi ei llofnodi ym mhob achos. Gwiriwyd y cofnod stoc (wythnosol) yn erbyn y taflenni 'non blisterpack medication' - nid oeddynt yn cyd-fynd. Roedd y nifer o feddyginiaeth yn weddill wedi ei gyfrifo'n anghywir. Gwelwyd bod y staff sydd yn cynnal y gwiriad stoc yn ymwybodol o hyn gan eu bod wedi nodi '9 missing' ar 26/07/2015.

Mae allweddi sbâr y cartref yn cael eu cadw yn y swyddfa, ond mae gan bob aelod o staff fynediad i'r swyddfa drwy fysellbad, sydd yn gwanhau'r rheolaeth dros yr allweddi yma.

- 2.6.2 Croesawyd Carys Owen, Rheolwr Plas Hedd a Gwen Hughes, Rheolwr Ardal Arfon, o'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant i'r cyfarfod.
- 2.6.3 Eglurodd y Rheolwr Archwilio bod yr archwiliad wedi ei gynnwys yn y Cynllun Archwilio yn sgil y penderfyniad i archwilio'r cartrefi preswyl mewn cylch o dair blynedd. Dywedodd bod y trefniadau ariannol o safbwynt gweithdrefnau archebu a thalu am nwyddau ynghyd â phrosesau gweinyddol meddyginiaeth gan gynnwys monitro tymheredd yr oergell yn broblemus ond pwysleisiodd nad oedd derbyn barn "C" ar y trefniadau hyn yn golygu o reidrwydd bod ansawdd y gofal yn wael.
- 2.6.4 Eglurodd y Rheolwr Ardal nad oedd cyllid ar gyfer hyfforddiant i staff serch y ffaith ei bod yn ofynnol bod pob aelod o staff yn mynychu 5 diwrnod o hyfforddiant yn flynyddol. I oresgyn y broblem hon, mae'r Uned Hyfforddi, Dysgu a Datblygu wedi cytuno i fynychu'r cartrefi i gynnal hyfforddiant a hefyd defnyddio mwy ar e-ddysgu a fydd hefyd yn gymorth i leihau ar y gyllideb costau teithio.
- 2.6.5 Mynegodd y Rheolwr Ardal bod Rheolwr Plas Hedd yn gefnogol iawn o'r staff. Eglurodd bod materion megis salwch tymor hir yn cael effaith ar y gyllideb a bod gorwariant ar gyfer 2015/16 yn oddeutu £6k.
- 2.6.6 Ymholodd Aelod pa gamau oedd wedi eu cymryd i warchod eitemau personol y preswylwyr. Eglurodd y swyddogion eu bod bellach wedi llunio rhestr ar gyfer pob preswilydd ac yn defnyddio llechen i dynnu llun yr eitem a bod y gweithwyr allweddol yn cadw golwg ar y sefyllfa.
- 2.6.7 Eglurwyd gan y swyddogion bod staff y cartref yn derbyn hyfforddiant ar feddyginiaeth gan fferylllydd a bod y staff yn cael eu monitro'n gyson ynghyd â gofyniad eu bod yn arwyddo i gadarnhau eu bod wedi darllen a deall y Polisi Meddyginiaeth. Eglurwyd hefyd bod oergell newydd wedi ei phrynu a bod y cyfrifoldeb am wirio bod y tymheredd yn gywir wedi ei ddynodi i'r staff nos.
- 2.6.8 Mynegodd y Rheolwr Ardal ei bod yn gwerthfawrogi gwaith Archwilio Mewnol a bod yr adroddiadau yn gymorth i wella'r gwsanaeth a bod presenoldeb y Rheolwr Cofrestredig yn y Gweithgor yn sicrhau perchnogaeth ar weithrediad.
- 2.6.9 Diolchwyd i Rheolwr Plas Hedd a Rheolwr Ardal Arfon am egluro'r sefyllfa gyfredol a'r trefniadau sydd ar y gweill i wella gweithdrefnau.**

2.7 Cynnal a Chadw Adeiladau a Safleoedd Prifffyrdd

2.7.1 Prif Ddarganfyddiadau'r archwiliad oedd:

Mae Cyngor Gwynedd yn berchen ar yr achrediadau System Rheoli Iechyd a Diogelwch Galwedigaethol a System Rheoli Amgylcheddol, 'BS OHSAS 18001' ac 'ISO 14001'.

Mae'r Uned Iechyd a Diogelwch yn ymweld â'r adeiladau/safleoedd ar sail reolaidd i gynnal archwiliadau i sicrhau bod yr adeiladau/safleoedd yn cydymffurfio gyda gofynion yr achrediadau. Mae'r Uned yn dilyn rhaglen archwilio sydd yn berthnasol i'w gofynion. Mae trefniadau wedi eu sefydlu er mwyn hysbysu'r swyddogion perthnasol o'r gwendidau a amlygwyd yn ystod yr archwiliad a threfniadau ar gyfer sicrhau bod gweithred yn digwydd i wella'r gwendidau. Caiff yr ardal lle cafodd y gwendid ei adnabod sylw yn yr archwiliad nesaf er mwyn sicrhau bod y weithred wedi bod yn llwyddiannus.

Yn ogystal â threfniadau'r uned mae archwilwyr allanol BSi yn ymweld â'r Adran ddwywaith y flwyddyn ac yn cynnal archwiliad cyfunol o safonau 'OHSAS 18001' ac 'ISO 14001'. Caiff adroddiad ei baratoi ar ôl pob ymweliad. Mae hyn yn rhan o archwiliad parhaol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r achrediadau.

Mae Rheolwyr Safle wedi eu penodi ar gyfer pob adeilad/safle sydd yn rhan o'r Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol. Detholwyd sampl o safleoedd i'w harchwilio ar gyfer yr archwiliad a gwiriwyd y ffeiliau lleoliadau ar eu cyfer. Amlygwyd elfennau o ddyblygu yng ngwaith y Rheolwyr Safle mewn perthynas â'r ffeiliau lleoliadau e.e. nodwyd bod angen cwblhau'r ffurflen 'Arolwg Cylchol Cydymffurfiaeth Statudol' â'r 'Rhestr Wirio Archwiliadau Misol Iechyd, Diogelwch ac Amgylcheddol' sydd yn cynnwys profion yn ymwneud â threfniadau tân. Yn ogystal, mae angen cwblhau dogfennau megis y Llyfr Log Tân.

Gwiriwyd archwiliadau misol a gaiff eu cwblhau ym mhob safle:- 'Rhestr Wirio Archwiliadau Misol Iechyd, Diogelwch ac Amgylcheddol'. Mae'r rhestr wedi ei llunio er mwyn galluogi'r Rheolwyr Safle i adnabod unrhyw broblemau neu wendidau a gwneud newidiadau i'w gwella. Nid oedd un o'r safleoedd wedi bod yn cwblhau'r archwiliadau yn fisol fel yr angen oherwydd diffyg adnoddau staff am sawl mis. Fodd bynnag, ar adeg yr archwiliad roedd pob safle yn y sampl yn defnyddio'r rhestrau.

Nid oedd taflenni 'Arolwg Cylchol Cydymffurfiaeth Statudol' yn cael eu cwblhau ym mhob safle er bod y Rheolwr Safle yn ymwybodol ohonynt. Nododd un Rheolwr Safle bod rhai o'r profion yn cael eu cwblhau'n wythnosol ond nad oedd yn diweddarau'r daflen i gyd-fynd gyda hyn.

Mae posibilrwydd y gall gwendidau fel y rhai yma arwain at golli achrediad BSi a golygu goblygiadau difrifol i'r Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol mewn perthynas â chontractau. Mae'r archwiliadau hyn yn rai statudol ac felly mae unrhyw ddiffyg neu fethiant i gydymffurfio gyda gofynion yn dor-cyfraith.

- 2.7.2 Croesawyd Gwyn Morris Jones, Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol a John Edwards, Uwch Reolwr Gwasanaeth Gwaith Priffyrdd, Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol i'r cyfarfod.
- 2.7.3 Eglurodd y Rheolwr Archwilio bod yr archwiliad wedi ei gynnwys yng nghynllun archwilio 2015-16 ar gais y Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol oherwydd bod yr Adran wedi adnabod yn eu hasesiadau risg bod hwn yn faes o risg uchel oherwydd yr effaith andwyol y buasai colli'r achrediadau yn ei gael ar y gwasanaeth.
- 2.7.4 Rhoddwyd cefndir i achrediadau'r BSI - British Standard Institution gan y swyddogion. Eglurwyd bod ennill yr achrediadau sicrwydd ansawdd am safon gwaith, materion amgylcheddol ac iechyd a diogelwch wedi cymryd llawer o amser dros y blynyddoedd.
- 2.7.5 Eglurwyd y cynhelir archwiliadau allanol gan y BSI oddeutu pob 6 mis ynghyd ag archwiliadau mewnol gan y Gwasanaeth Priffyrdd. Dywedodd yr Uwch Reolwr bod un archwiliad gan y BSI wedi darganfod "major non-conformance" o ganlyniad i archwiliad trydanol. Bu i archwilydd y BSI ail-ymweld ychydig dros fis yn ddiweddarach ac yn fodlon i gau'r "non-Conformance".
- 2.7.6 Eglurodd y swyddogion bod tîm mewnol o dan arweiniad y Peiriannydd Cynorthwyol Sicrwydd Ansawdd Amgylcheddol yn cynnal archwiliad yn fisol ar un safle ar sail fisol a bod rhaglen tair blynedd wedi ei sefydlu - ond nad oedd yr archwiliadau yn cynnwys tân, asbestos na legionella oherwydd mai cyfrifoldeb y Gwasanaeth Eiddo yw'r elfennau hyn.
- 2.7.7 Ymholodd Aelod sawl safle oedd ym mherchnogaeth yr Adran. Atebodd y swyddogion drwy egluro bod sawl safle ar draws y sir gyda nifer o safleoedd llai eu maint yn ardal Meirionnydd ond hefyd bod ganddynt safle yn Ynys Môn oherwydd mai Cyngor Gwynedd sydd â chytundeb yr A55 o Landygai i Gaergybi.
- 2.7.8 Eglurodd y swyddogion eu bod yn defnyddio rhestr wirio statudol ar gyfer cynnal yr archwiliadau mewnol ond nad oedd pob elfen yn berthnasol ar gyfer pob safle.
- 2.7.9 Dywedodd Aelodau'r Gweithgor eu bod wedi mwynhau derbyn y cefndir i ennill yr achrediadau a'r pwysigrwydd i gynnal y safonau. Hefyd mynegwyd nad oedd digon o glod a chanmoliaeth yn cael ei roi i'r Adran a'r Cyngor ar eu llwyddiant.
- 2.7.10 Diolchwyd i Bennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Uwch Reolwr Gwasanaeth Gwaith Priffyrdd am fynychu'r gweithgor ac am amlinellu pwysigrwydd yr achrediadau ynghyd â'r datblygiadau ers rhyddhau'r adroddiad archwilio.**